

Archeologisch bureau- en proefsleuvenonderzoek aan de Zandput te Serooskerke, gemeente Veere

Walcherse Archeologische Dienst

Colofon

Archeologisch bureau- en proefsleuvenonderzoek aan de Zandput te Serooskerke, gemeente Veere

Walcherse Archeologische Rapporten 72
WAD-Projectcode VESE_023_002

Auteur
B. Silkens en B.H.F.M. Meijlink

Afbeeldingen
WAD tenzij anders vermeld

Status autorisatie bevoegd gezag: ja
Uitvoering conform KNA 4.1 en onder certificaat K107015/02

Uitgegeven door
Walcherse Archeologische Dienst
Postbus 70
4330 AB Middelburg
Tel: 0118-67 88 03 / 06-52552925
e-mail: b.meijlink@middelburg.nl

ISBN: 978-90-78877-88-2

Domburg, 2024

Omslag
Drone opname tijdens het veldonderzoek aan de Zandput

© Walcherse Archeologische Dienst, januari 2024

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De WAD aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoud

Administratieve gegevens	
Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Beschrijving van de onderzoeksopdracht	
1.2 Ligging van het onderzoeksgebied	
1.3 Huidig gebruik en toekomstig gebruik	
1.4 Wettelijk en beleidskader	
1.5 Doel van het onderzoek	
1.6 Onderzoeksvragen	
1.7 Vragen t.b.v. waardering en vervolgstappen	
1.8 Werkwijze	
2 Geologie en bodem	9
3 Overzicht bekende gegevens (bureauonderzoek)	12
3.1 Onderzoeksgeschiedenis	
3.2 Bekende archeologische waarden	
3.3 Bekende historische waarden	
3.4 Verstoringen	
3.5 Specifieke verwachting voor het IVO-P	
4 Resultaten archeologisch veldonderzoek	16
4.1 Inleiding en methode	
4.2 Stratigrafie	
4.3 Sporen en structuren	
5 Uitwerking vondstmateriaal	20
5.1 Vondstmateriaal algemeen	
5.2 Aardewerk	
5.3 Overige materialen	
6 Conclusies, waardestelling en selectieadvies	21
6.1 Algemeen	
6.2 Onderzoeksvragen	
6.3 Waardestelling & selectieadvies	
6.4 Conclusies en aanbevelingen	
Lijst afbeeldingen en tabellen	25
Literatuur	26
Bijlage 1 Sporenlijst	
Bijlage 2. Vondstenlijst	
Bijlage 3. Afkortingenlijst	

Administratieve gegevens

Soort onderzoek:	Inventariserend VeldOnderzoek met Proefsleuven (IVO-p)
Provincie:	Zeeland
Gemeente:	Veere
Plaats:	Serooskerke
Toponiem:	Zandput natuurspeeltuin
Centrumcoörd. onderzoeksgebied:	30540, 397245
Uitvoeringsperiode veldonderzoek	26 & 27 juli 2023
PvE & PvA nummer	PVA VESE_023_002 en PVE VESE_023_002
Oppervlakte plangebied:	3.000 m2
Oppervlakte onderzoeksgebied:	3.000 m2
Kadastrale gegevens:	1009 Veere H 897
Kaartblad:	65B
Archis vooronderzoek:	n.v.t.
Archis zaaknr:	5447918100
Opdrachtgever:	Gemeente Veere Contactpersoon: Daphne Jansen-Haaze Afdeling RO Postbus 1000 4357 ZV Domburg Tel.: 0118-555444
Uitvoerder	Walcherse Archeologische Dienst
Bevoegd gezag:	Gemeente Veere Namens deze: B.H.F.M. Meijlink Walcherse Archeologische Dienst (WAD) Postbus 6000 4330 LA Middelburg tel. 06-52552925 e-mail: b.meijlink@middelburg.nl
Beheer en plaats van documentatie & Beheer en plaats van vondsten:	Zeeuws Archeologisch Depot (ZAD) Erfgoed Zeeland Looiserssingel 2, 4331 NK Middelburg Postbus 49, 4330 AA Middelburg Beheerder: dhr. J.J.H. van den Berg Tel.: 0118-670618; fax: 0118-670880 e-mail: depot@erfgoedzeeland.nl
Complextype :	geen
Autorisatie:	Drs. B.H.F.M. Meijlink Senior KNA-archeoloog WAD
Datum verschijnen rapport	februari 2024
ISBN-nummer	978-90-78877-88-2

Samenvatting

De gemeente Veere bereidt de aanleg van een natuurspeeltuin aan de Zandput te Serooskerke voor. De gemeente heeft de WAD opdracht gegeven een verkennend archeologisch onderzoek uit te voeren met als doel in kaart te brengen met welke belemmeringen op het gebied van archeologie bij deze plannen rekening is te houden. De WAD heeft dit gedaan in de vorm van een bureauonderzoek en een Inventariserend VeldOnderzoek door middel van proefsleuven.

Op basis van bodemkundige en geologische, historische en archeologische literatuur en kaarten, overige gegevens en data heeft de WAD een specifiek verwachtingsmodel opgesteld. Een uitgebreide vorm hiervan staat in paragraaf 3.5. In het kort komt het hierop neer:

In het onderzoeksgebied zijn afzettingen behorende bij een brede kreekgeul te verwachten. Het onderzoeksgebied ligt vlakbij de historische kern van Serooskerke. Er is een kans dat vanaf de middeleeuwen hier menselijke activiteit heeft plaatsgevonden, waarvan nog archeologische resten terug te vinden zijn. Datzelfde geldt voor de nieuwe tijd. De geraadpleegde oude kaarten laten echter ter plaatse van de onderzoekslocatie geen bebouwing of andere structuren zien. De locatie bevindt zich in een buitengebied.

Het doel van het proefsleuvenonderzoek was erop gericht om bovenstaand verwachtingsmodel te toetsen ten behoeve van het advies voor eventuele vervolgstappen. De vraagstelling hierbij was of het bodemprofiel correspondeert met de verwachting en of archeologische resten ter plaatse aanwezig zijn. Om de vraagstelling specifiek te kunnen beantwoorden zijn specifieke onderzoeksvragen opgesteld die konden worden beantwoord.

Het proefsleuvenonderzoek heeft de WAD op 26-27 juli 2023 uitgevoerd door het opgraven van twee proefsleuven (WP 1 en 2) verspreid over het plangebied. Een derde proefput (WP 3) werd aangelegd ter hoogte van een veelbelovende kuil (S1). Door de proefsleuven heeft de WAD inzicht gekregen in de bodemkundige en archeologische situatie ter plaatse.

Het bureauonderzoek en het proefsleuvenonderzoek hebben aangetoond dat ter hoogte van het plangebied de kans op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats erg klein is. De top van de kreek(oever)afzettingen lijkt in het grootste deel van het onderzoeksgebied nog intact. Een mogelijke oudere bouwvoor (17e/18e eeuw) is op een aantal plaatsen aangesneden. Enkele sporen en het aangetroffen vondstmateriaal wijzen op de aanwezigheid van menselijke activiteiten in de periode 1600-1900. Met name een kuil en twee parallelle greppels. De aard en omvang van deze sporen rechtvaardigen geen verder onderzoek op deze locatie.

Om bovenstaande redenen adviseren we geen verdere vervolgstappen binnen het archeologisch onderzoeksproces en daarmee de geplande ontwikkeling van het terrein vrij te stellen van verder onderzoek. Wel wil de WAD minstens 10 dagen voor de start van de aanlegwerken op de hoogte gebracht worden zodat zij tijdens de graafwerken waarnemingen kan verrichten. Hierbij zullen noch kosten, noch vertraging optreden.

1. Inleiding

1.1 Beschrijving van de onderzoeksoopdracht

Het onderzoek heeft plaats gevonden in het kader van de plannen van de gemeente Veere voor de aanleg van een natuurspeeltuin aan de Zandput in Serooskerke. (zie Fig. 1) Het plangebied is in bezit van de gemeente en ligt momenteel braak.

De aanleg van de speeltuin zal een bodemverstoring inhouden. Hierbij komt mogelijk aanwezige archeologie in het gedrang. De exacte oppervlakte van de bodemverstoring die met de toekomstige inrichting van het terrein gepaard gaat, is nog onbekend. Desondanks heeft de gemeente besloten de WAD opdracht te geven voor een verkennend archeologisch onderzoek. Dit in lijn met landelijke wetgeving, het Walchers archeologiebeleid en het gemeentelijke bestemmingsplan. Het doel van dit onderzoek voor de gemeente Veere is om vroegtijdig in kaart te krijgen of en in welke mate met archeologische belemmeringen bij dit plan rekening moet worden gehouden.

De Walcherse Archeologische Dienst (WAD) heeft dit verkennend onderzoek onder certificaat in lijn met de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA) 4.1 en de BRL 4000 en de aanvullende provinciale richtlijnen uitgevoerd in de vorm van een bureauonderzoek en een proefsleuvenonderzoek (IVO-P).

Voor het onderzoek heeft de WAD een Programma van Eisen (Meijlink 2023 PvE VESE_023_002) en een Plan van Aanpak (Meijlink 2023 PvA VESE_023_002) opgesteld, waarin de probleemstelling, het doel, de vraagstelling en de beoogde methode van het onderzoek is uitgeschreven.

Voor het PvE heeft de WAD al een voorstudie gedaan van bodem- en oud kaartmateriaal en luchtfoto's. In hoofdstukken 2 en 3 van dit rapport wordt dit uitvoerig besproken.

Voor het onderzoek heeft de WAD vervolgens specifiek verwachtingsmodel opgesteld (zie ook paragraaf 3.5):

In het onderzoeksgebied zijn volgens de bodemkaart uit 1952 afzettingen behorende bij een brede kreekgeul te verwachten. De kans bestaat dat vanaf de middeleeuwen hier menselijke activiteit heeft plaatsgevonden, waarvan nog archeologische resten terug te vinden zijn. Het onderzoeksgebied ligt vlakbij de historische dorpskern van Serooskerke.

De vraagstelling van het proefsleuvenonderzoek is erop gericht om dit verwachtingsmodel te toetsen. Zijn in het onderzoeksgebied inderdaad kreekafzettingen

aanwezig? En zijn er aanwijzingen in de proefsleuven dat archeologische resten uit de middeleeuwen en/of nieuwe tijd aanwezig (kunnen) zijn?

De WAD heeft vervolgens het verwachtingsmodel getoetst door middel van drie proefsleuven (zie hoofdstuk 4). Dit onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat de kans klein is dat goed bewaarde archeologische vindplaatsen in het plangebied aanwezig zijn.

Aan de hand van de resultaten en de conclusies van het verkennende onderzoek doet de WAD aanbevelingen met betrekking tot vervolgonderzoek. In het geval van de aanleg van de speeltuin aan de Zandput in Serooskerke luidt de aanbeveling geen verder archeologisch onderzoek noodzakelijk te achten en de dubbelbestemming Waarde Archeologie op te heffen.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

De ligging van het onderzoeksgebied is weergegeven in figuur 1. Het ligt net ten noordwesten van de oude dorpskern aan de Zandput, net achter het zwembad De Goudvijver.

1.3 Huidig gebruik en toekomstig gebruik

Het terrein is momenteel een grasveldje en vormt een speelveldje achter het zwembad. De gemeente wil hier een natuurspeeltuin aanleggen.

1.4 Wettelijk en beleidskader

Het archeologisch onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de Erfgoedwet en de Monumentenwet 1988, die binnenkort overgaat in de Omgevingswet. In de wet is bepaald dat de gemeente de archeologie regelt in de gemeentelijke bestemmingsplannen. De Walcherse gemeenten hebben daartoe een archeologiebeleid vastgesteld in de Nota archeologische monumentenzorg Walcheren 2016-2022. Hierin is een inventarisatie gemaakt van de archeologische waarden en verwachtingen op Walcheren, vertaald in de Archeologische Waarden- en Verwachtingskaart Walcheren 2016. Ook zijn zes hoofdthema's geformuleerd die richtinggevend kunnen zijn bij het nemen van selectiebesluiten. Naar de hoogte van de archeologische waarde en verwachting en met de hoofdthema's in ogenschouw is een Beleidsadvieskaart opgesteld met een vrijstellingsregeling. Dit is vertaald in alle gemeentelijke bestemmingsplannen, waarin regels verbonden zijn

aan de dubbelbestemmingen Waarde Archeologie. Het plangebied heeft de dubbelbestemming Waarde Archeologie 3 met een vrijstelling van onderzoek voor graafwerkzaamheden, dieper dan 40 cm, met een oppervlakte kleiner dan 500 m².

Indien de provincie als bevoegde overheid optreedt dan geldt het provinciale archeologiebeleid vastgesteld in de Cultuurnota 2017-2020. Dit is hier niet van toepassing.

1.5 Doel van het onderzoek

De gemeente Veere plant de aanleg van een natuurspeeltuin. In het kader hiervan laat zij verschillende onderzoeken uitvoeren, waaronder een inventariserend archeologisch onderzoek met als doel alle aspecten/risico's in kaart te brengen.

Het bureauonderzoek en het verkennend proefsleuvenonderzoek hebben tot doel de bodemkundige, aardkundige en historische waarden binnen het onderzoeksgebied te inventariseren en te documenteren.

De doel van het verkennende onderzoek in de vorm van sleuven is meer specifiek om vast te stellen of het bodemprofiel ter plaatse nog intact is en beantwoordt aan de verwachting. Daarnaast is het doel om vast te stellen of binnen de eventueel intacte stratigrafie van bodemlagen archeologische resten aanwezig (kunnen) zijn.

1.6 Onderzoeksvragen

Specifiek gelden de volgende onderzoeksvragen:

- *Kan er op basis van de sleuven een degelijk bodemprofiel worden opgemaakt? Hoe ziet het bodemprofiel eruit? Is er een oude bouwvoor aanwezig in de top van de kreekafzettingen?*
- *Welke verschillende stratigrafische verwachtingsniveaus zijn nog intact aanwezig en welke niet?*
- *Zijn archeologische sporen en vondsten aangetroffen in de proefsleuven? Zo ja, kunnen er uitspraken gedaan worden over de aard, datering en mate van conservering?*
- *Kan er een uitspraak gedaan worden over de conservering van paleo-ecologische resten?*
- *Zijn er op basis van de bevindingen uit het archeologische bureau- en booronderzoek vervolgstappen noodzakelijk? Zo ja welke stappen zijn dit en waarom zijn zij noodzakelijk?*

1.7 Vragen tbv waardering en vervolgstappen

Ten behoeve van het selectieadvies:

- *Wat is de waardering (volgens de waarderingstabel KNA versie 4.1 VS06) van de vindplaatsen?*
- *Welke vervolgstappen worden geadviseerd?*

1.8 Werkwijze

Ter beantwoording van de in het PvE en PvA opgenomen en hierboven vermelde vraagstelling is eerst een bureauonderzoek uitgevoerd (zie hoofdstukken 2 en 3). Dit bureauonderzoek heeft als doel een verwachtingsmodel op te stellen, dat vervolgens door het proefsleuvenonderzoek is getoetst.

Ter hoogte van de onderzoekslocatie waren twee sleuven gepland, aangevuld met een derde werkput tijdens het veldwerk. Deze zijn afgebeeld in figuur 1, 2 en 3. De sleuven zijn gegraven met een graafmachine. Het vlak is telkens in de top van de kreekafzettingen van het Laagpakket van Walcheren aangelegd. We hebben gekozen voor een proefsleuvenonderzoek, en niet voor een booronderzoek, omdat we deze methode meer geschikt en effectief achten om eventuele archeologie op te sporen in de top van de kreekrug. Vooral als een oude bouwvoor is verdwenen is de kans klein dat archeologische sporen of vondsten bij een booronderzoek worden gevonden. De resultaten van het veldonderzoek zijn beschreven in hoofdstuk 4.

In hoofdstuk 5 is het vondstmateriaal besproken.

In hoofdstuk 6 zijn vervolgens de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek beschreven. Ook komen in dit hoofdstuk de waardestelling en het selectieadvies aan bod.

Ten behoeve van het archeologisch onderzoek zijn door de Walcherse Archeologische Dienst de volgende bronnen geraadpleegd:

Adressen (al dan niet digitaal)

- ARCHIS 3 (AMK, IKAW, omg en wng)
- Kaart Cultuurhistorie Zeeland (kaarten en luchtfoto's)
- Luchtfotografische documentatie 1974 (Erfgoed Zeeland)
- Zeeuws Archief (historische kaarten, foto's, bouwtekeningen)
- Zeeuws Archeologisch Archief bij het ZAD
- Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)

Oude kaarten

- Visscher-Romankaart (1650)

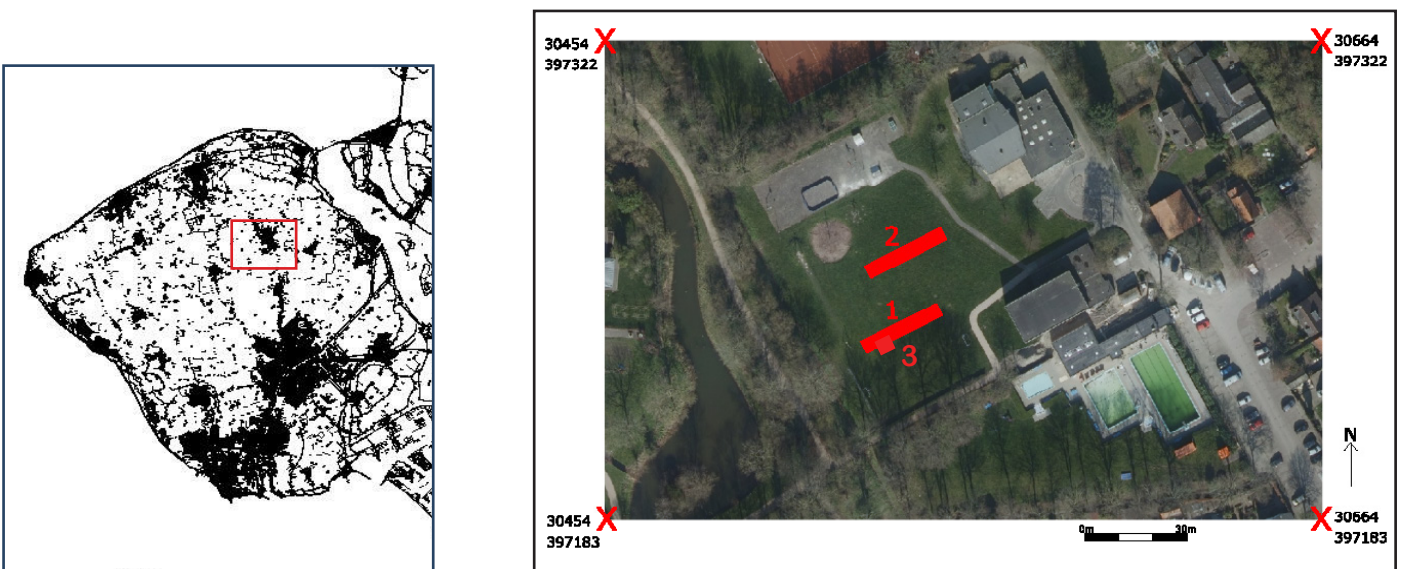
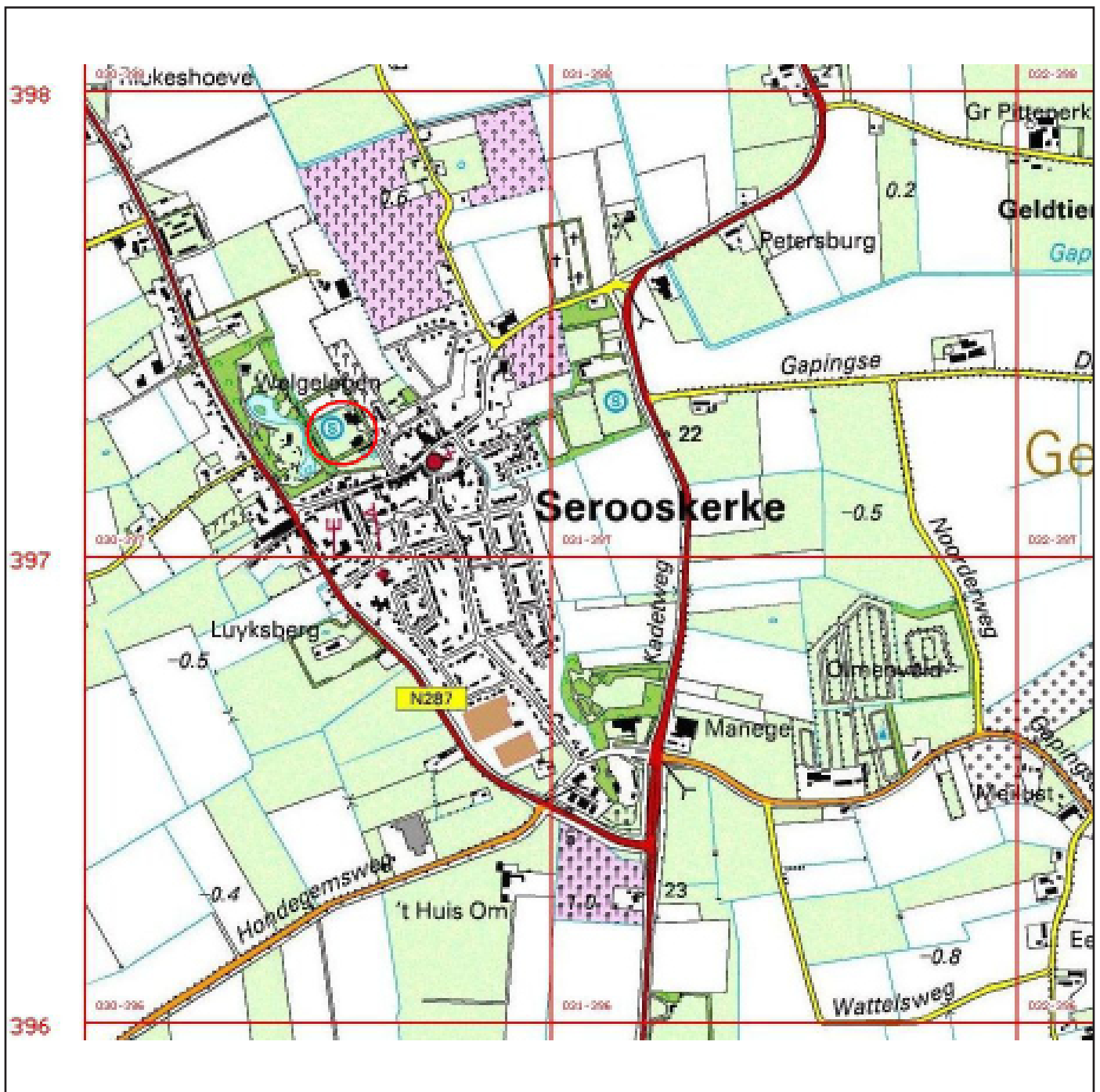

Fig. 1 Het onderzoeksgebied op de topografische kaart (rode cirkel).
 Het onderzoeksgebied op luchtfoto met geplande proefsleuven in rood

- Topografische Kaart van de Hattinga's (1750)
- Kadastrale kaart van Walcheren (Kuijper 1852)
- Kadastrale kaart van Walcheren (1875)
- Bonnebladen (1926)

Aardwetenschappelijke kaarten

- Rijks Geologische Dienst (RGD). Geologische kaart van Nederland 1:50.000, Blad Walcheren, Haarlem: 1972, Tweede druk 1997.
- RGD. Toelichtingen bij de Geologische kaart van Nederland 1:50.000, Blad Walcheren, Haarlem: 1972,

Tweede druk 1997.

- Geomorfologische kaart Van nationaal Georegister versie 2008 geraadpleegd in Archis 3
- Bodemkaart (1984/1994) 2014 uit Archis 3
- Bennema, Ir. J. en Dr. Ir. K. van der Meer. De Bodemkartering van Nederland, deel XII, De Bodemkartering van Walcheren. *Verslagen van landbouwkundige onderzoeken no. 58.4*, Stichting voor Bodemkartering, 's-Gravenhage: 1952.

Voornaamste literatuur: zie literatuurlijst achteraan.

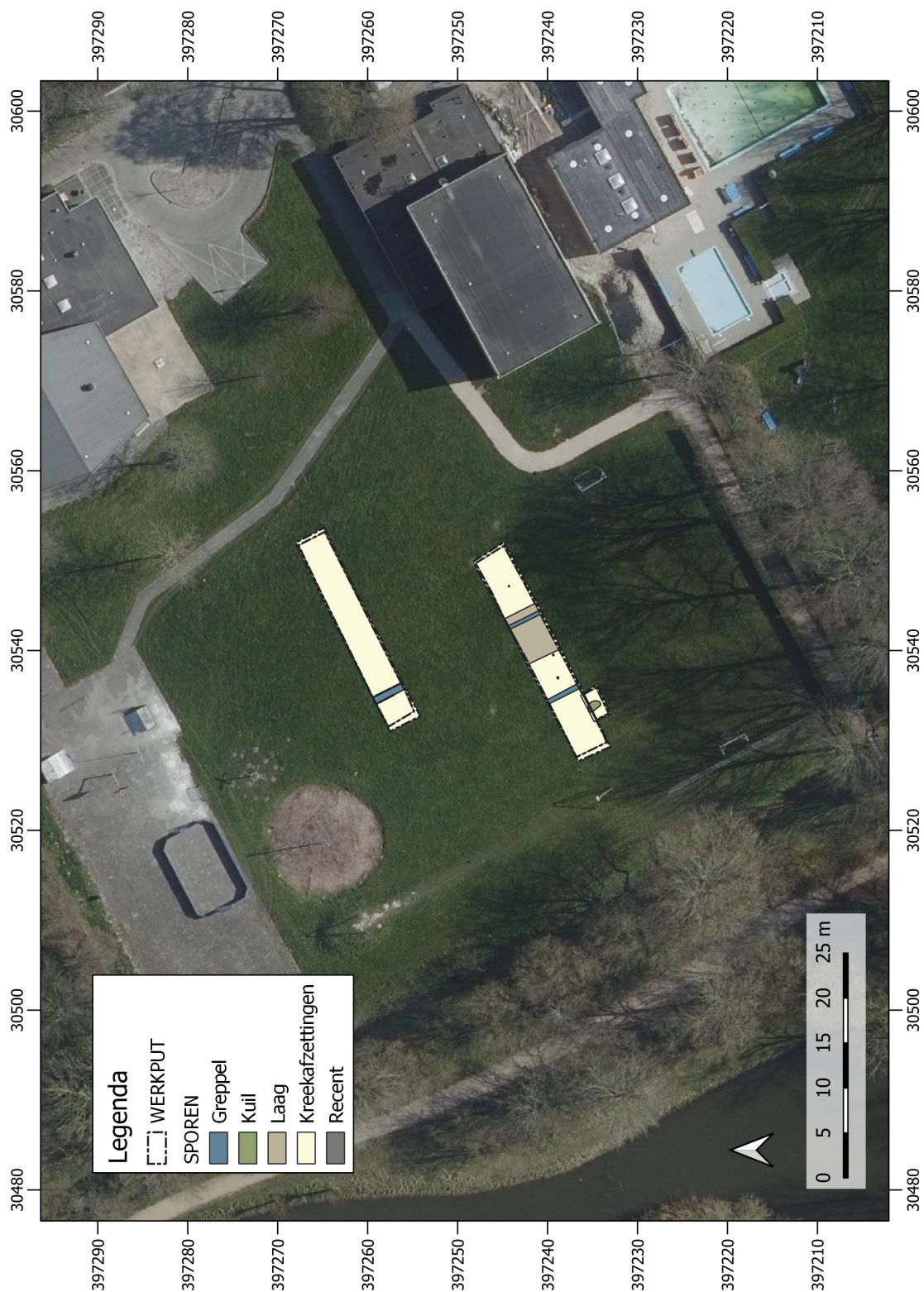

Fig. 2/3 Alle Sporen Kaart geprojecteerd op een recente luchtfoto. Bron CHS Zeeland, bewerking WAD

2. Geologie en bodem

De bodemopbouw van Walcheren kent minimaal vier horizonten die samenvallen met een stilstandfase in de vorming van een sedimentatie. Het gaat om de top van het Pleistoceen dekzand, soms nog afgedekt door basisveen, om de top van de mariene afzettingen van het Laagpakket van Wormer, om de top van een dik pakket veen behorend tot het Hollandveen Laagpakket en tenslotte om de top van de mariene afzettingen behorend bij het Laagpakket van Walcheren. In dit laatste pakket kunnen nog meer horizonten behorende bij korte stilstandfasen in de sedimentatie voorkomen.

De top van van het Pleistoceen dekzand is vanaf ca. 5500 v. Chr. op heel veel plaatsen op Walcheren diepgaand geërodeerd door kreekgeulen en overstromingen. De top van het Pleistoceen zand is hierdoor ter plaatse van het onderzoeksgebied komen te liggen tussen 6 en 8 meter onder huidig maaiveld. De afzettingen die met de kreekgeulen en de overstromingen gepaard gaan, behoren tot het Laagpakket van Wormer en komen ongeveer 2000 v. Chr. tot een eind. De top van deze sedimentatie lijkt samen te vallen met een nat en zompig landschapstype dat overwegend onherbergzaam zal zijn geweest en de basis vormde van een drassig veenmoeras.

Het is duidelijk dat in beide bodemhorizonten nauwelijks tot geen archeologische resten verwacht kunnen worden. Zij worden bij dit onderzoek verder buiten beschouwing gelaten.

Ongeveer 2000 v. Chr. was de kust gesloten en vormde zich daarachter een veenmoeras. In de volgende 1500 jaar vormde zich een dik veenpakket dat behoort tot het Hollandveenpakket. Vanaf ca. 500 v. Chr. kon dit moeras door nieuwe openingen in de duinenrij langs de kust zich geleidelijk gaan ontwateren. Vanaf die tijd kennen we vindplaatsen met archeologische resten van bewoning. Het gaat om sporen en vondsten behorende tot de ijzertijd en ook de Romeinse tijd die terug te vinden zijn in de top van het Hollandveen en in een afdekkende, zogenaamde Slufterlaag: een dunne kleilaag als sediment van lokale overstromingen die vooral in het noorden van Walcheren voorkwamen.

Vanaf de derde eeuw na Chr. wordt het Walcherse veenlandschap geteisterd door steeds heviger overstromingen. Het is het gevolg van een samenloop van omstandigheden: aan de ene kant was het maaiveld door intensieve ontwatering in de Romeinse tijd lager komen te liggen en aan de andere kant trad in deze periode een zeespiegelstijging op. Opnieuw wordt het gebied een getijdenlandschap en wordt het lange tijd

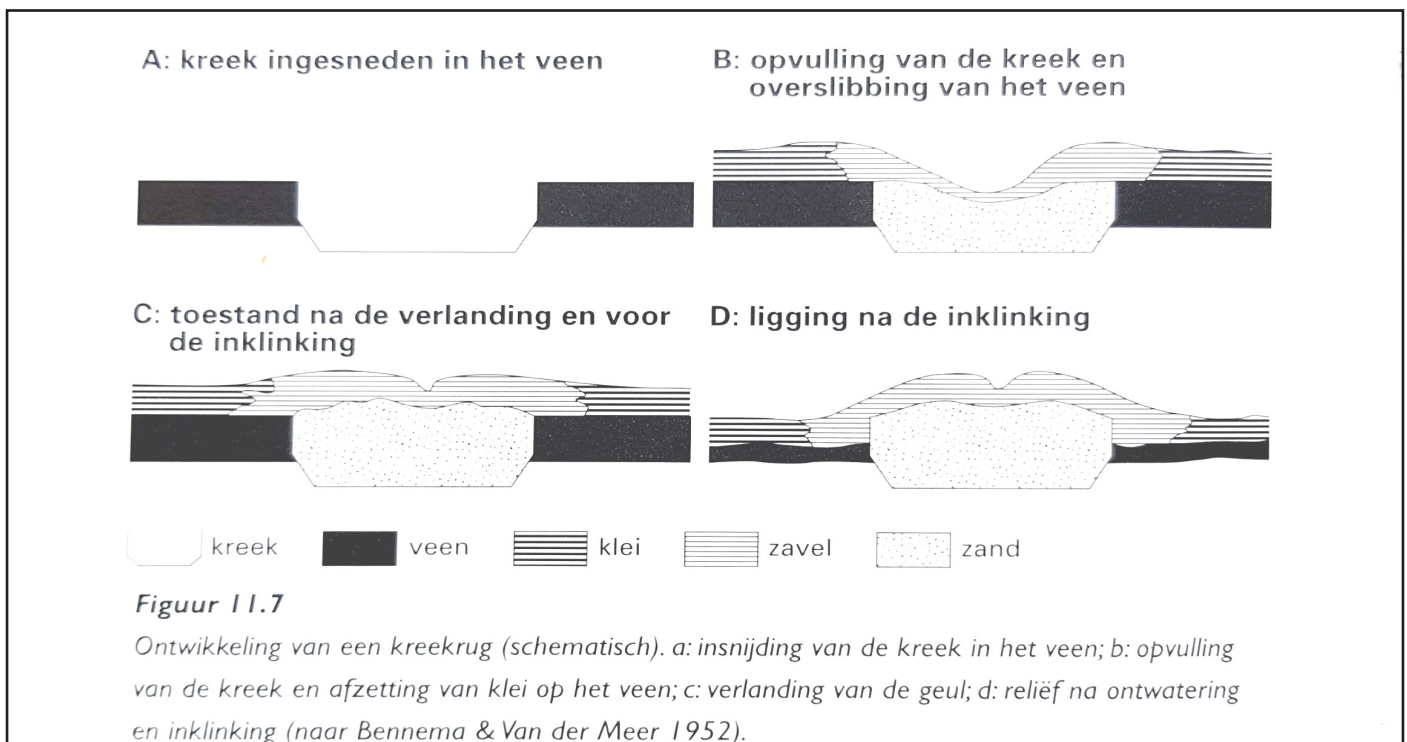

Fig. 4 De vorming van een kreekrug. Bron: Berendsen 1992 naar Bennema en Van der Meer 1952.

Fig. 5 Bodemkaart van Bennema & Van der Meer 1952; de gele en lichtbruine tinten geven kreekafzettingen, de donkerbruine en donkerbruin-groene tinten kom- of poelafzettingen. Het plangebied is blauw omkaderd, het onderzoeksgebied rood.

onbewoonbaar. Diepe getijdengeulen doorsnijden het landschap en spoelen het veen weg. In de geulen vindt overwegend sedimentatie van zavel en zand plaats. Tussen de kreekgeulen vindt door tijdelijke overstromingen een meer kleiige sedimentatie plaats. Dit zijn de zogenaamde kom- of poelgebieden. Het is een dynamisch proces dat perioden van rust en perioden van hevige overstromingen kende. Het Walcherse landschap is dan ook doorsneden geweest door een dicht netwerk van kreekgeulen uit verschillende fasen. De afzettingen die gepaard gaan met deze getijde-kreekgeulen en overstromingen rekenen we tot het Laagpakket van Walcheren. Omdat het zandige sediment van de kreekgeulen minder kon inklinken dan het kleiige sediment in de tussenliggende komgebieden, trad zogenaamde differentiële klink op. Dit wil zeggen dat de verlande kreekgeulen als kreekruggen in het ingeklonken kom- of poellandschap kwamen te liggen. (zie fig. 4)

Vanaf ongeveer de zesde eeuw komt de zee langzaam tot rust en komen de eerste mensen weer terug. We kennen uit deze periode de nederzetting Villa Walichrum in de noordelijke kustzone. In de latere eeuwen neemt de bevolking toe en zoeken de mensen hun heil op de hoger gelegen kreekruggen. Hier bouwden zij hun huizen en legden zij hun akkers aan. In de tussengelegen, drassige komgebieden lieten zij hun vee weiden. In de top van de kreekafzettingen

die zich direct onder de bouwvoor bevinden zijn archeologische resten vanaf de middeleeuwen te verwachten. In de top van de kreekafzettingen die zich direct onder de bouwvoor bevinden zijn archeologische resten vanaf de middeleeuwen te verwachten.

Het onderzoeksgebied bevindt zich midden op de brede kreekrug en kan in de ondergrond tot op grotere diepte alleen kreekafzettingen van het Laagpakket van Walcheren hebben. In figuur 5 zien we het onderzoeksgebied geprojecteerd op de bodemkaart van Bennema en van der Meer uit 1952. Duidelijk is de locatie van het onderzoeksgebied midden op de brede kreekrug.

Kaart	Code	Omschrijving
Pleistoceen		-8 tot -6 m NAP (bron Archis 3)
Bodemkaart NL	Mn15A	Kalkrijke poldervaaggronden; lichte zavel, profielverloop 5 (extrapolatie, onderzoeksgebied zelf niet gekarteerd; bron Archis 3)
Geologische kaart	DO.2	Afzettingen van Duinkerke II
Bennema & vd Meer	MOK1	Zandige oude kreekruggrond
Geomorfologie	B71	Getij inversierug

3. Overzicht bekende gegevens (bureauonderzoek)

3.1 Onderzoeksgeschiedenis

Het perceel zelf is nog geen onderwerp van archeologisch onderzoek geweest. Wel is kort na de oorlog geheel Walcheren en dus ook ons perceel bodemkundig gedetailleerd in kaart gebracht. (Bennema en van der Meer 1952)

Het onderzoeksgebied is gelegen ter hoogte van een brede kreekrug. In de top van de kreekfzettingen kunnen archeologische resten vanaf de middeleeuwen tot in de nieuwe tijd

In de omgeving van Serooskerke spreken we van een verhoogde verwachting op archeologische vindplaatsen. Dit hangt samen met het feit dat rond Serooskerke verschillende vindplaatsen uit de ijzertijd, de Romeinse tijd en de middeleeuwen zijn opgegraven of aangesneden. (o.a. Dijkstra en Zuidhoff 2011 en Goossens en Meijlink 2003)

3.2 Bekende archeologische waarden

Walcherse Archeologische Verwachtings- en beleidsadvieskaart

Deze kaarten zijn opgesteld op basis van ondermeer de gedetailleerde bodemkaart van Bennema en Van der Meer en geven een aanscherping van de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) (fig. 6). Het plangebied is hier aangeduid als een zone met hoge archeologische verwachting. Hier geldt dat bij bodemingrepen dieper dan 40 cm met een oppervlaktemaat groter dan 500 m² voorafgaand archeologisch onderzoek moet plaatsvinden.

In figuur 7 hebben we een overzichtskaartje uit de landelijke database Archis 3 met de bekende onderzoeksgebieden in en rond Serooskerke afgebeeld. Duidelijk is te zien hoeveel hier onderzocht en ook opgegraven is. Het zou te ver voeren om al deze archeologische onderzoeken hier uit te gaan schrijven. We vatten dit in het kort hieronder samen.

Zoals hierboven is beschreven zijn rond Serooskerke verschillende belangrijke vindplaatsen opgegraven en/of deels onderzocht.

In 1998 en 1999 heeft RAAP een verkennend en een waarderend inventariserend onderzoek uitgevoerd in de vorm van boringen en ook oppervlaktekartering. (Schute 1998 en 2000; zaakid.2027951100 en 2079905100; het onderzoek uit 1999/2000 lijkt niet in Archis ingevoerd) Bij deze onderzoeken zijn twaalf vindplaatsen gekarteerd en gewaardeerd, waarvan zeven uit de ijzertijd leken te stammen en vijf uit de middeleeuwen.

Vervolgens heeft het ADC in 2002 deze vindplaatsen door middel van proefsleuven nader gewaardeerd. (Goossens & Meijlink 2003) Dit leidde tot de selectie van bijna alle vindplaatsen om in aanmerking te komen voor een opgraving.

In 2007/2008 heeft het ADC de verschillende vindplaatsen opgegraven, hetgeen leidde tot een uitgebreide publicatie. (Dijkstra en Zuidhoff, 2011; zaakid. 2158872100) Hierbij zijn twee fraaie nederzettingsterreinen met een huisplattegrond uit de ijzertijd opgegraven (vindplaatsen 10 en 12). Uit de Romeinse tijd stamt een erf met huisplattegrond (vindplaats

Kaart/luchtfoto	Periode	Indicator	Opmerkingen
Visscher-Roman	1650	nee	
Hattinga	1750	nee	
Kadasterkaart	1832	nee	wel mogelijk twee perceelstoten door het terrein.
Bonnebladen	1912/1926	nee	
Luchtfoto	1959	nee	
Topokaart	1962	nee	terrein als soort speelveld ingericht
Luchtfoto	1974	nee	speelveld met haag van bomen rondom.
Luchtfoto	heden	nee	speelveld

9) en een dijklichaam verbonden met een opvallend terpje, waar vermoedelijk vissaus is gemaakt getuige de vele mosselschelpen langs de flanken van dit terpje (vindplaats 4).

Op vindplaats 7 is een Merovingische (ca. 700) en een Ottoonse (ca. 950) huisplattegrond gevonden, naast andere sporen en structuren. Ook Karolingische (ca. 800) vondsten traden op. Op vindplaats 13 is een laat-middeleeuwse (ca. 1050) plattegrond van een gebouw met paalsporen gevonden. Dat men in de daarop volgende perioden anders ging bouwen, op een manier waarop weinig archeologische resten van het gebouw bewaard blijven, blijkt ook weer uit de vele sporen, vooral greppelsporen en kuilsporen, opgegraven op de vindplaatsen 4 en 13. Deze stammen uit ca. 1150-1250 en behoren duidelijk tot een erf. Alleen sporen van het bijbehorende gebouw ontbreken. Dit is een bekend fenomeen in Zeeland. Vermoedelijk bouwde men op poeren of ook op verhoogde podia uit grond.

Andere onderzoeken rond Zandput zijn:

Aan de noordoostkant van Serooskerke heeft Artefact in het kader van de ontwikkeling van de Woongaard aan de Vrouwenpolderseweg een booronderzoek uitgevoerd. (Besuijen 2020; zaakid. 4655721100) Hierbij is een opvallend dunne veenlaag in de boringen waargenomen (20-50cm). De top ligt tussen 1,43 en 1,66 m –NAP. Duidelijk erosieve grens was er niet, maar de kans bestaat dat de top van dit veenpakket toch licht is geërodeerd. Het ontbreken van hoog opgegroeid, sterk ontwaterd veen, maakt dat Artefact de verwachting voor de aanwezigheid van vindplaatsen uit de ijzertijd en de Romeinse tijd heeft bijgesteld naar middelhoog.

Ten zuidoosten van de dorpskern heeft ADC in het kader van de ontwikkeling Serooskerke Oost proefsleuven en opgravingsputten onderzocht, volgend op een verkennend onderzoek uitgevoerd door Artefact!. (Van Benthem 2022; zaakid. 4876114100 en Wattenberghe 2020; zaakid. 4795893100) Hierbij is niet alleen ook vastgesteld dat het veenpakket in het noordelijk deel van dat onderzoeksgebied ook niet heel dik is (ca. 50 cm), maar ook dat hier vondsten en enkele kuilsporen uit de ijzertijd aanwezig waren. (zie ook voor veendiktes Wattenberghe 2020, 59) Tijdens het proefsleuven en de opgraving is de bijbehorende nederzetting niet gevonden. Desondanks bleef het hebben van een hoge verwachting op resten uit de ijzertijd (en Romeinse tijd) in ook onderhavig onderzoeksgebied terecht.

Ten noordoosten van het onderzoeksgebied heeft in 2001 ADC een booronderzoek uitgevoerd (zaakid. 2055912100). Het rapport van dit onderzoek leert dat ter plaatse de ondergrond op veel plaatsen is geroerd tot een diepte van 1 meter of meer. (Van Zijverden en

Zuidhoff 2003) Dit zou dus ook het geval kunnen zijn bij het onderzoeksgebied aan de Zandput.

Tot de verbeelding sprekende vondstmeldingen zijn natuurlijk die van de bekende schat van 1140 gouden munten (zaakid. 2804790100) en een andere schat van 853 zilveren munten (zaakid. 2804799100). Beide vondstlocaties liggen op een steenworpafstand van onze onderzoekslocatie. We hopen dan ook in de proefsleuven een nieuwe muntschat te vinden.

Aan de westzijde van Serooskerke heeft aan de Wilgenhoekweg een booronderzoek plaatsgevonden (Zaakid. 2070898100). De conclusie hier is dat er geen sporen zijn gevonden en er geen vervolgonderzoek nodig was.

Aan de Oostkapelseweg 8-10 is een oude boerderij op een terpje gebouwd. In de terp zijn archeologische resten van een gebouw dat terug gaat tot in de late middeleeuwen. (Ras 2011; zaakid. 2318660100)

Navraag bij het Zeeuws Archeologisch Depot leert dat daar geen extra gegevens over het plangebied bekend zijn. (email depot opgeslagen in documentatiemap)

3.3 Bekende historische waarden

Oude kaarten & luchtfoto's

Op oude kaarten blijft het onderzoeksgebied telkens leeg, zie ook de tabel op p. 12 met geraadpleegde kaarten en luchtfoto's. Het lijkt heel lang een akker te zijn geweest. Het zal verdeeld zijn geweest over enkele lang gerekte percelen. Op de kadastrale minuut van 1832 is te zien dat er mogelijk twee perceelsloten van noordwest naar zuidoost door het onderzoeksgebied hebben gelopen. (fig. 8)

3.4 Verstoringen

Er zijn geen specifieke verstoringen bekend. Mogelijk doorsnijden de sporen van twee gedempte perceelsloten het onderzoeksgebied.

Kijken we naar het actueel hoogtebestand Nederland (AHN 4) dan lijkt er geen grond afgegraven te zijn. In vergelijking met de percelen rondom ligt ons terrein ongeveer even hoog, namelijk rond 1,00 m +NAP.

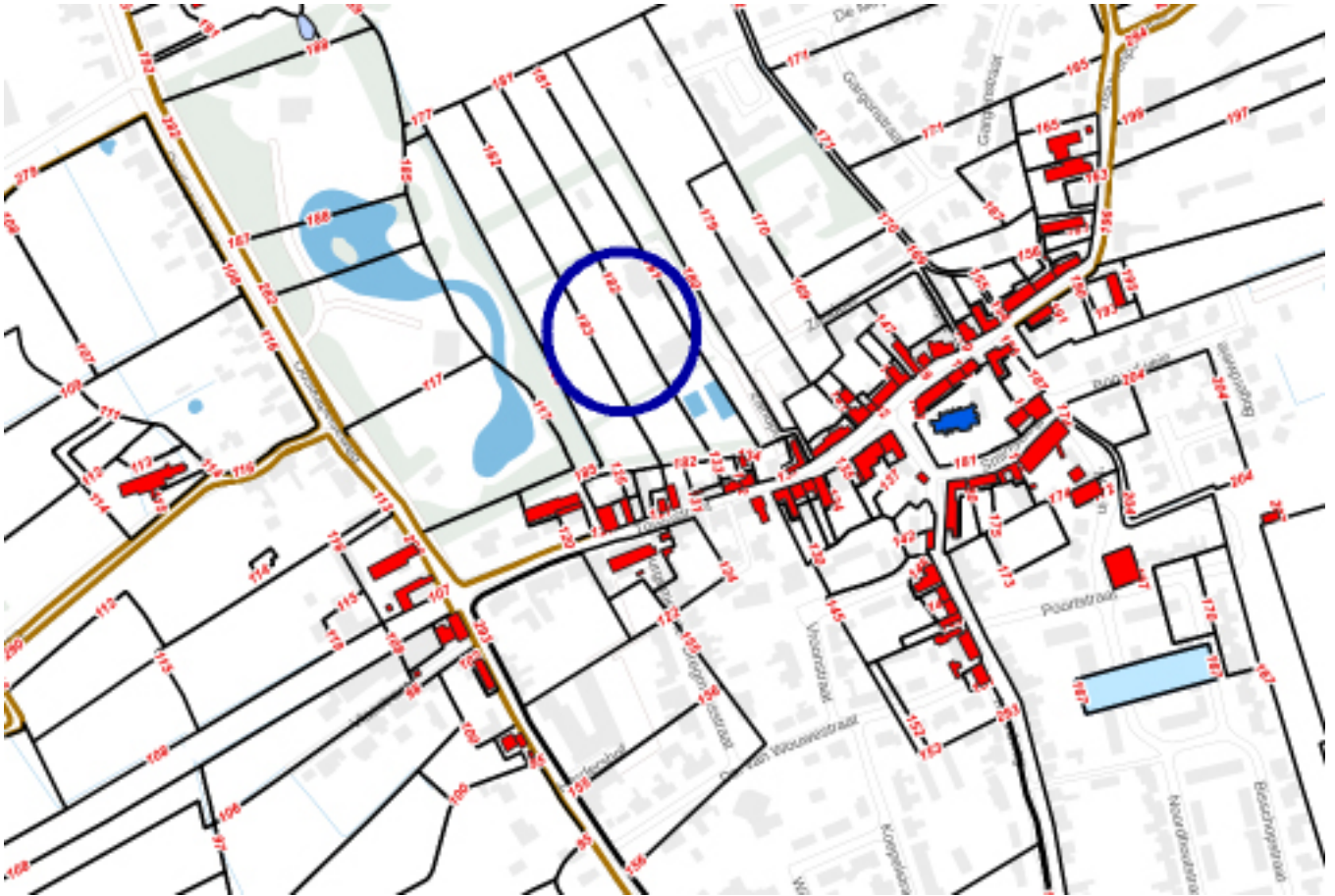

Fig. 8 Het onderzoeksgebied (blauwe cirkel) op kadastrale minuut 1832 en op huidige topo. Bron Kaart Cultuurhistorie Zeeland

3.5 Specifieke verwachting voor het IVO-P

Over de specifieke verwachting kunnen we vrij kort zijn. We hebben bij het onderzoeksgebied te maken met een (waarschijnlijk) onverstoorde top van een brede kreekrug. In deze top kunnen archeologische sporen aanwezig zijn vanaf de middeleeuwen. De verwachting is vrij hoog, omdat het onderzoeksgebied dicht bij de oude dorpskern ligt en omdat rond Serooskerke verschillende archeologische vindplaatsen bekend zijn. De verwachting dat ook archeologische resten uit de nieuwe tijd aanwezig zijn is laag. De geraadpleegde oude kaarten laten telkens een leeg veld zien, vrij van bebouwing.

Middeleeuwse sporen in een top van een kreekrug zijn door middel van grondboringen moeilijk te traceren. Aan de hand van proefsleuven kan dit wel in beeld gebracht worden. Het hier betreffende proefsleuvenonderzoek is zowel verkennend als ook waarderend bedoeld, dit laatste in het geval ook daadwerkelijk archeologie in de sleuven wordt aangetroffen.

4. Resultaten archeologisch veldonderzoek

4.1 Inleiding en methode

Het proefsleuvenonderzoek heeft tot doel de archeologische en aardkundige waarden binnen het plangebied te inventariseren, te documenteren en te waarderen, in aanvulling op het bureauonderzoek en (eventuele) booronderzoek.

Conform de richtlijnen van de provincie Zeeland hebben de geplande proefsleuven een dekkingsgraad tussen de 5% en 7,5% van het oppervlak van het onderzoeksgebied. Dit is verdeeld over 2 proefsleuven van 4 meter breedte en 25 meter lengte (Zie puttenplan figuur 2 / 3).

Tijdens het veldwerk besloten de archeologen van de WAD, afwijken op het PvE/PvA, om een kleine derde werkput van 2 m bij 3,5 m aan te leggen (WP3) aan de zuidwestelijke zijde van WP 1. Dit om een veelbelovend spoor (S1) beter in beeld te kunnen brengen en te documenteren.

Alle vondsten zijn verzameld. De sporen zijn zo goed mogelijk gedocumenteerd om een waardering van de vindplaats mogelijk te maken.

4.2 Stratigrafie

Basisveen en pleistoceen zand

Deze pakketten bevinden zich op een diepte van 6 tot 8m onder huidig maaiveld.

Laagpakket van Wormer (Afzettingen van Calais)

Het laagpakket van Wormer werd niet bereikt tijdens het onderzoek. Ter hoogte van het onderzoeksgebied ligt een brede en diepe kreekgeul die opgevuld is met zandige afzettingen.

Hollandveen en Middeleeuwse/Nieuwe Tijd moertering

Ter hoogte van het onderzoeksgebied heeft een brede, diepe kreek eventueel onderliggend Hollandveen volledig weggeslagen. Dit gebeurde

Dit gebeurde in de late Romeinse tijd en aan het begin van de middeleeuwen

Laagpakket van Walcheren (Afzettingen van Duinkerke)

Het onderzoeksgebied bevindt zich in een zone van een brede kreekrug waarop Serooskerke is gebouwd. Deze zandige hoger gelegen rug heeft al van oudsher veel bewoning aangetrokken. In de onmiddellijke omgeving van Serooskerke zijn diverse bewoningssporen uit de middeleeuwen maar ook uit Romeinse en ijzertijd aangetroffen.

Het Laagpakket van Walcheren bevindt zich vlak onder de huidige bouwvoor en een oudere bouwvoor. Het vlak werd aangelegd in de top van deze kreekafzettingen, waar middeleeuwse of nieuwe tijd sporen verwacht werden.

Oude (middeleeuwse?) bouwvoor?

Op het onderzoeksterrein lijkt een oudere bouwvoor aanwezig direct onder de huidige bouwvoor. Een exacte datering is niet bekend maar gezien de sporen kan gedacht worden aan een akkerlaag uit de 17e/18e eeuw.

Deze oudere bouwvoor is op een aantal plaatsen herkenbaar in het profiel. Door uitdroging is dit niet overal het geval.

Recente bouwvoor

De bouwvoor die binnen het onderzoeksterrein werd aangetroffen is erg dik (ca. 60cm). Op meerdere plekken kon in het profiel worden vastgesteld dat het gaat om twee bouwvoeren, een recente en een oudere bouwvoor. De recente bouwvoor heeft een dikte van ca. 30cm.

4.3 Sporen en structuren

Werkput 1 & 3

Het vlak werd aangelegd net onder de bouwvoor, zo'n 60cm onder maaiveld. Er lijkt sprake te zijn van een oudere bouwvoor, hoewel deze niet overal als dusdanig te herkennen is. De grond is erg uitgedroogd wat het aanleggen van een leesbaar vlak sterk bemoeilijkt.

Naast recente verstoringen als drains en een gresbuis werden ook enkele sporen opgetekend (fig. 12). Het gaat om een kuil, enkele greppels, paalkuiltjes en een brede meer humeuze zone die geïnterpreteerd werd als een natuurlijke laagte of restgeul.

De paalkuiltjes bleken na couperen recent te zijn. De greppels hebben een vergelijkbare NW-ZO orientatie. Greppel S6 is gevuld met grote brokken oud baksteen en stukken aardewerk, waaronder een mineraalwaterkruik. Datering lijkt tussen 1600 en 1900 te plaatsen. De greppel doorsneed een laag die na couperen een brede meer humeuze zone die geïnterpreteerd werd als een natuurlijke laagte of restgeul (S5) De andere greppel (S2) zou mogelijk iets ouder kunnen zijn. Er werd geen materiaal in gevonden.

Het ovale spoor (S1) dat aan de zuidoost zijde van de put in het profiel zichtbaar was bleek een diepe kuil te zijn met heterogene vulling. In de vulling werd 17e eeuwse aardewerk aangetroffen. Om dit spoor beter in beeld te krijgen en te kunnen onderzoeken hebben we de werkput ter hoogte van het spoor een tweemaal meter uitgebreid naar het ZO (WP 3). Op deze manier

kon het hele spoor in kaart gebracht worden en gecoupeerd.

Het gehele spoor was een rechthoekige kuil van ca 1m bij 60 cm, De kuil is tot een diepte van ca 1,0m diep bewaard gebleven. Er zijn drie vullingen in te herkennen. In de onderste werden enkele scherven 18e-eeuws materiaal gevonden.

Het spoor werd gefotografeerd, getekend en afgewerkt.

Werkput 2

Een 15-tal meter naar het noorden werd een tweede werkput aangelegd (WP 2) van 23m bij 4 m.

Het vlak werd aangelegd zo'n 50cm onder huidig maaiveld, tot in de natuurlijke kreekafzettingen. In de werkput konden de archeologen één spoor optekenen, een greppel die het verlengde vormt van Spoor 6 in werkput 1 (fig. 13).

Verder werden er geen vondsten noch sporen aangetroffen.

Fig. 9 Coupe door kuil S1 in WP 3 (links, westprofiel) en WP 1 (rechts, zuidprofiel). In het zuidprofiel (rechts) is ook de dikke bouwvoor zichtbaar, bestaande uit een recente en een oudere ploeglaag.

Fig. 10 Drone opname van WP 1 (WP 3 was nog niet aangelegd); noord is linksonder

Fig. 11 Drone opname van WP 2; noord linksonder

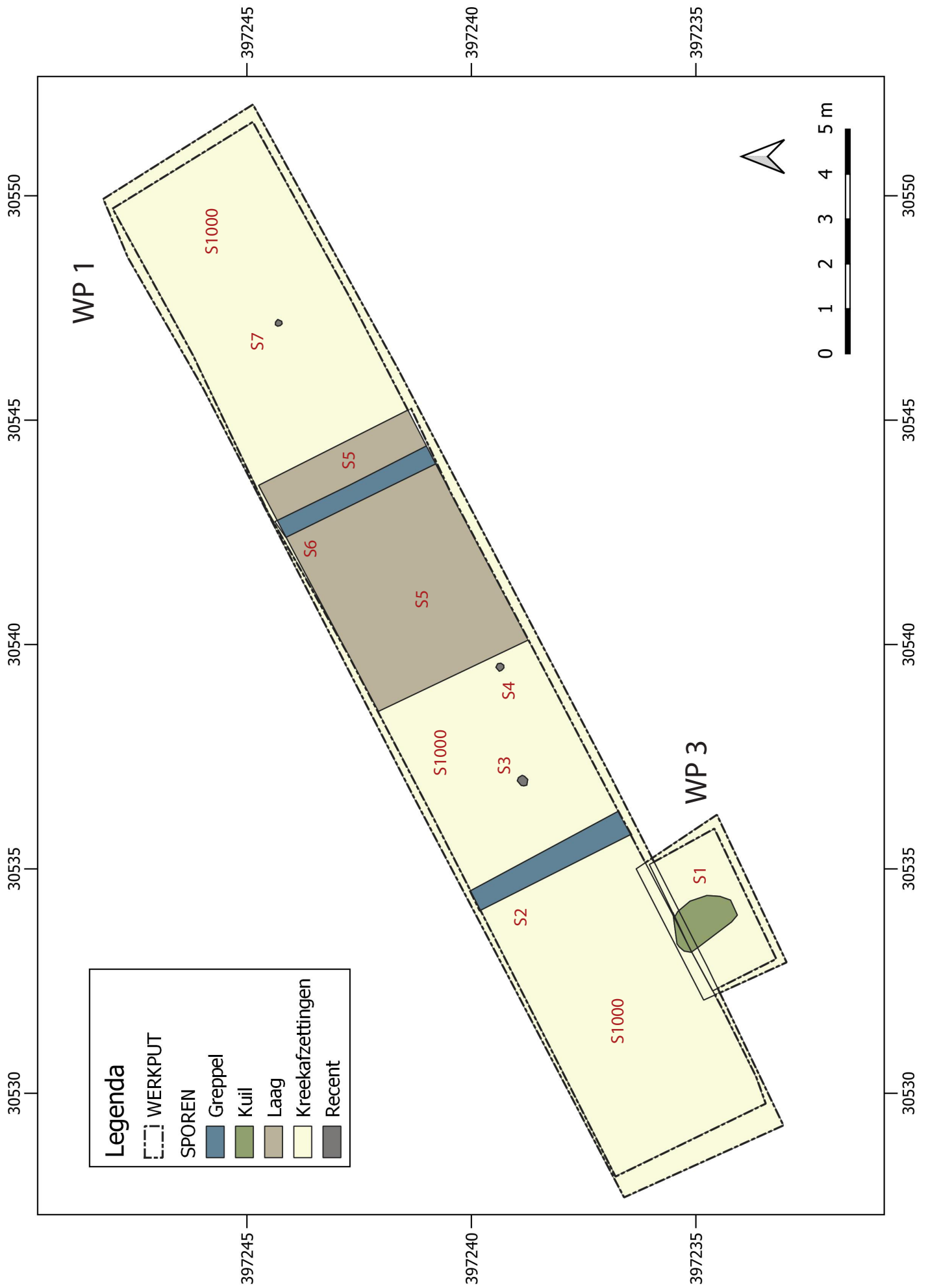

Fig. 12 Overzichtskaat met alle sporen van de werkputten 1 en 3

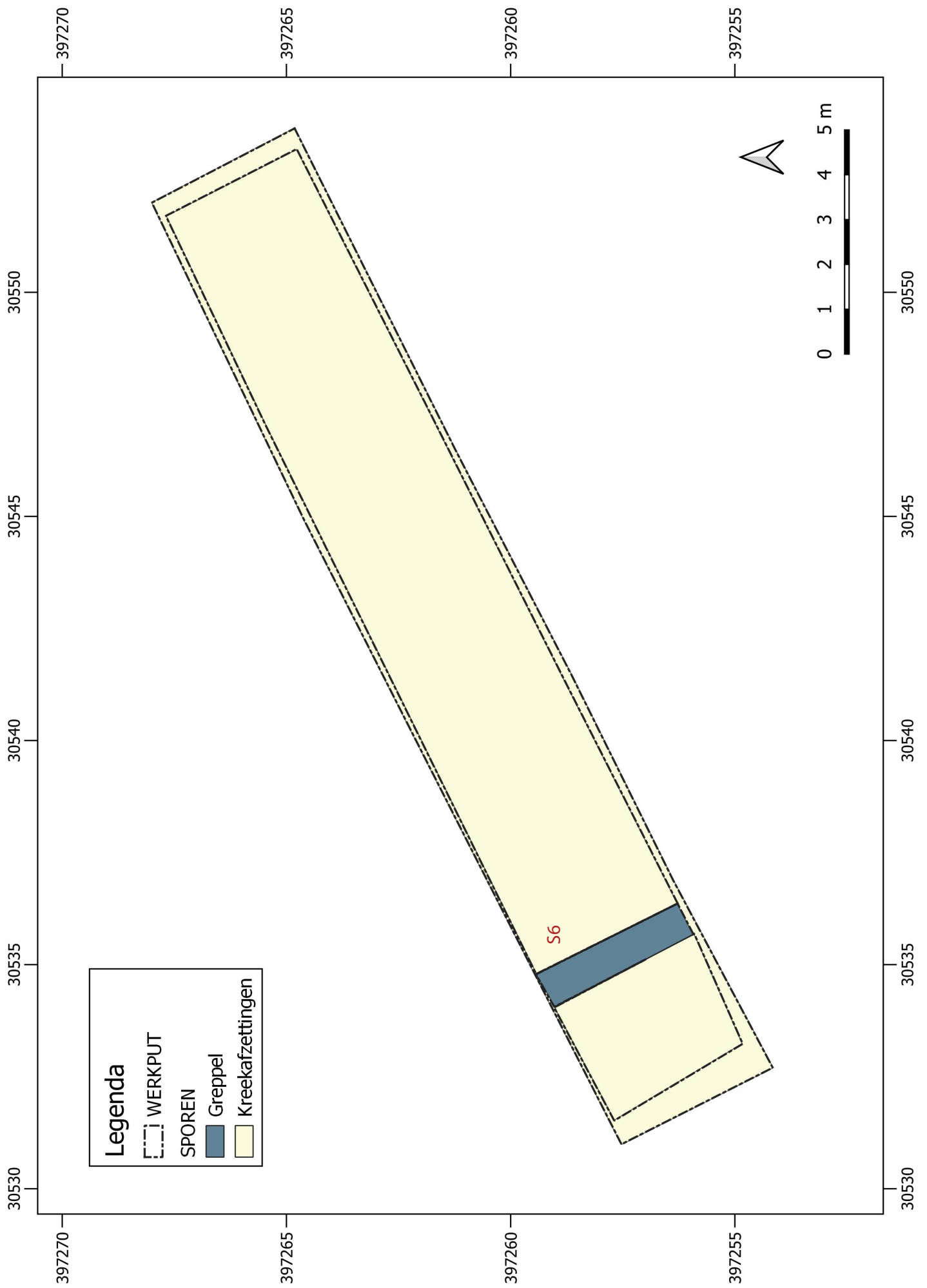

Fig. 13 Overzichtskaart met alle sporen van de werkput 2

5. Uitwerking vondstmateriaal

5.1 Vondstmateriaal algemeen

Tijdens het onderzoek zijn een beperkt aantal vondsten verzameld, alle afkomstig uit twee sporen in werkput 1, kuil S 1 en greppel S6. Het gaat om 16 fragmenten aardewerk (308 gr), 12 stuks keramisch bouw materiaal, voornamelijk baksteenfragmenten (2644 gr), 1 stuk dierlijk bot en 1 koperen onderdeel van een riem (6 gr).

5.2 Aardewerk

Het aardewerk dat in de sporen is aangetroffen is sterk gefragmenteerd. Het merendeel is roodbakend geglaazuurd aardewerk en valt te dateren tussen 1600 en 1900 n. Chr.

Het materiaal is afkomstig uit met name de diepe kuil in WP 1 en 3 (Spoor 1) en uit de noord-zuid lopende smalle greppel (Spoor 6) die door werkputten 1 en 2 loopt.

Het aardewerk uit de kuil bestaat uit 4 fragmenten roodbakend aardewerk, te dateren tussen 1600 en 1900 n. Chr., één fragment faience uit de periode 1800-1900 en twee wandfragmentjes witbakend aardewerk geglaazuurd uit de periode 1600-1800 n. Chr.

Het aardewerk in de greppel kent een vergelijkbare datering. Het gaat om 6 fragmenten van geglaazuurd steengoed, waaronder een deel van een jenever/waterfles. Drie fragmenten roodbakend aardewerk dateren tussen 1700 en 1900 n. Chr.

5.3 Overig vondstmateriaal

Het overige vondstmateriaal is enkel afkomstig uit de greppel en bestaat voornamelijk uit keramisch bouw materiaal. Acht grote fragmenten van bakstenen, waaronder één versinterd fragment met groene verglazing aan de buitenzijde. De overige stukken bouw materiaal zijn dakpanfragmenten. Afgaande op het aardewerk in deze context zal een datering tussen 1700 en 1900 waarschijnlijk zijn.

Het ene fragment van dierlijk bot uit de vulling van Spoor 6 lijkt op slachtafval te duiden. Eén zijde van het fragment is duidelijk recht afgezaagd en er zijn ook snijsporen op het stuk aanwezig.

Tot slot is in de bouwvoor van werkput 3 door middel van metaaldetectie een koperen onderdeel van een riem aangetroffen, een zogenaamde riemhanger. Het bestaat uit een klein plat ringetje van ca 1.5 cm diameter en een boogvormig clipje met schelpversiering. Riemhangers werden gebruikt voor het bevestigen van diverse objecten aan de riem, zoals sleutels of toiletgerei. Het metaal werd geconserveerd door Paul Schulten van Kunstwacht en door Hans Bostelaar gedateerd in de 17e eeuw.

Fig. 14 Koperen riembeslag uit de bouwvoor van WP 3

6. Conclusies, waardestelling en selectieadvies

6.1 Algemeen

Binnen het onderzoeksgebied hebben we effectief de onverstoorde top van een brede kreekrug aangetroffen. Hierop zijn een aantal sporen uit de periode 1600-1900 aangeroken, alsook verschillende recente en subrecente sporen. Er is geen indicatie voor middeleeuwse gebruikssporen.

Een oude bouwvoor bevestigt het gebruik van het terrein, zoals aangegeven op het oude kaartmateriaal, als zone waar gedurende vele eeuwen aan akkerbouw is gedaan. De geïsoleerde sporen lijken niet tot een bewoningscluster te behoren maar eerder te koppelen aan specifieke geïsoleerde activiteiten op het terrein. De greppels kunnen mogelijk geïntrepreteerd worden als perceelsafscherming of ontwateringsloten.

6.2 Onderzoeksvragen

Specifiek gelden de volgende onderzoeksvragen:

- *Kan er op basis van de sleuven een degelijk bodemprofiel worden opgemaakt? Hoe ziet het bodemprofiel eruit? Is er een oude bouwvoor aanwezig in de top van de kreekafzettingen?*

De proefsleuven hebben aangetoond dat het bodemprofiel nagenoeg intact is binnen het plangebied. Er is sprake van een brede kreekrug waarin zich de aangetroffen sporen bevinden.

Er lijkt op het terrein ook sprake van een 30 cm dikke oudere bouwvoor, waarschijnlijk 17e-18e eeuw, op basis van de vondsten uit de onderliggende sporen. Dit bevestigt het beeld van het oude kaartmateriaal dat er zich in deze zone geen bebouwing bevond, maar een leeg gebied net buiten de dorpskern, vermoedelijk ingevuld door akkerbouw. De oude bouwvoor is niet overal herkenbaar door uitdroging van de bodem.

- *Welke verschillende stratigrafische verwachtingsniveaus zijn nog intact aanwezig en welke niet?*

Er is sprake van één stratigrafisch verwachtingsniveau op de top van de kreekafzettingen. Dit niveau lijkt vrij intact

aanwezig te zijn.

De kreek heeft zich diep ingesneden in het landschap waardoor onderliggend Hollandveen en mogelijke resten uit ijzertijd en/of Romeinse tijd verdwenen zullen zijn.

- *Zijn er archeologische sporen en vondsten aangetroffen in de proefsleuven? Zo ja, kunnen er uitspraken gedaan worden over de aard, datering en mate van conservering?*

In de top van de kreekafzettingen zijn diverse sporen gevonden die aan menselijke activiteiten op het terrein verbonden kunnen worden. Een deel van deze sporen is recent of subrecent, maar een aantal sporen kunnen op basis van het aanwezige vondstmateriaal gekoppeld worden aan activiteiten uit de periode 1600-1900. De conservering van deze sporen is vrij goed. Het gaat om de diepere sporen, met name een diepe kuil en twee greppels. Deze sporen zijn niet aan een specifieke bewoningscluster te koppelen maar lijken eerder het gevolg van geïsoleerde activiteiten op het terrein.

- *Kan er een uitspraak gedaan worden over de conservering van paleo-ecologische resten?*

Er zijn geen paleo-ecologische resten aangetroffen die verdere studie rechtvaardigen. De conservering van dit soort materiaal in de top van de zandige kreekafzettingen is hoe dan ook een stuk slechter dan in de nattere klei of veenachtige bodems.

- *Zijn er op basis van de bevindingen uit het archeologische onderzoek vervolgstappen noodzakelijk? Zo ja welke stappen zijn dit en waarom zijn zij noodzakelijk?*

Op basis van het archeologisch bureau- en veldonderzoek zijn er onvoldoende redenen om aan te nemen dat de geplande werken ten behoeve van de aanleg van een natuurspeelplaats binnen het plangebied behoudenswaardige archeologische resten in het gedrang brengen. De Walcherse Archeologische Dienst ziet daarom geen reden om verdere onderzoekstappen te nemen.

6.3 Waardestelling & selectieadvies

- Welke vervolgstappen worden geadviseerd?

De gevonden sporen en vondsten vormen geen noemenswaardige vindplaats. Van een waardering is daarom afgezien.

Op basis van het archeologisch bureau- en veldonderzoek zijn er onvoldoende redenen om aan te nemen dat de geplande werken ten behoeve van de aanleg van een natuurspeelplaats behoudenswaardige archeologische resten in het gedrang brengen. De Walcherse Archeologische Dienst ziet daarom geen reden om verdere vervolgstappen te nemen.

6.4 Conclusies en aanbevelingen

Binnen het onderzoeksgebied zijn in de proefsleuven enkele sporen aangetroffen die wijzen op menselijke activiteiten uit de periode 1600-1900. Het gaat om een diepe kuil en twee greppels. Ook zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van een oudere bouwvoor, vermoedelijk 17e-18e eeuw.

De sporen lijken vrij geïsoleerd te liggen en niet tot een bewoningscomplex te behoren. De waarde tot behoud van deze sporen is niet voldoende om verder vervolgonderzoek te motiveren. De informatie die uit dit ensemble te halen is, weegt niet op tegen de kosten en inspanningen die verder onderzoek met zich mee zouden brengen.

De Walcherse Archeologische Dienst adviseert op basis van het uitgevoerde bureau- en veldonderzoek geen vervolgonderzoek binnen dit plangebied. Wel willen we graag minstens tien dagen voor de aanvang van de aanlegwerken op de hoogte gebracht worden zodat we ter plekke waarnemingen kunnen verrichten. Hierbij komen noch kosten noch oponthoud kijken.

Waarden	Criteria	Score	Parameters						
Beleving	<i>Schoonheid</i>	0	<ul style="list-style-type: none"> Zichtbaarheid vanaf het maaiveld als landschapselement Vorm en structuur Relatie met omgeving 						
	<i>Herinneringswaarde</i>		1	<ul style="list-style-type: none"> Verbondenheid met feitelijke historische gebeurtenis Associatie met toegeschreven kwaliteit of betekenis 					
Fysieke kwaliteit	<i>Gaafheid</i>	2	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid sporen Gaafheid sporen Ruimtelijke gaafheid Stratigrafie intact Mobilia in situ Ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling Ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen Aanwezigheid antropogeen biochemisch residu Stabiliteit van de natuurlijke omgeving 						
			<i>Conservering</i>	2	<ul style="list-style-type: none"> Conservering artefacten (metaal/overig) Conservering organisch materiaal 				
					<i>Zeldzaamheid</i>	1	<ul style="list-style-type: none"> Het aantal vergelijkbare vindplaatsen (complextypen) van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode, binnen dezelfde archeoregio, waarvan de aanwezigheid is vastgesteld Idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart (indien mogelijk/vereist) 		
			<i>Informatiewaarde</i>	1			<ul style="list-style-type: none"> Opgraving/onderzoek van vergelijkbare vindplaatsen binnen dezelfde archeoregio (minder/meer dan 5 jaar geleden; volledig/partieel) Recent en systematisch onderzoek in de betreffende archeoregio Recent en systematisch onderzoek van de betreffende archeologische periode Passend binnen vastgesteld onderzoeksprogramma van universitair instituut, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed of anderen 		
							<i>Ensemblewaarde</i>	1	<ul style="list-style-type: none"> Synchrone context (voorkomen van vindplaatsen uit dezelfde periode binnen de microregio) Diachrone context (voorkomen van vindplaatsen uit op een volgende perioden binnen de microregio) Landschappelijke context (fysisch- en historisch-geografische gaafheid van het contemporaine landschap) Aanwezigheid van contemporaine organische sedimenten in de directe omgeving
									<i>Representativiteit</i>

Fig. 15 Overzichtstabel Waarderingscriteria en Parameters volgens KNA 4.1 (VS06) (waardering 1 = laag / 2 = midden / 3 = hoog)

SELECTIEADVIES	
Onderwerp	Kwaliteitseis(en)
Motivatie gemaakte keuzes	<p>Onderzoek naar rurale bewoning uit de middeleeuwen en nieuwe tijd is één van de speerpunten van het Walcherse archeologiebeleid. De ligging van het plangebied, vlakbij een zone waar in het recente verleden een grote 17e-eeuwse muntschat is gevonden en waar in de directe omgeving al diverse bewoningsclusters zijn aangetroffen, was aanleiding voor het uitvoeren van een verkennend archeologisch onderzoek op deze locatie.</p> <p>De onderzoeksresultaten wijzen weliswaar op de aanwezigheid van enkele vrij goed geconserveerde sporen van agrarisch gebruik uit de periode 1600-1900 maar zijn niet van die aard dat ze een grootschalig vervolgonderzoek in de vorm van een archeologische opgraving motiveren. De informatiewaarde die hieruit gehaald zal worden weegt niet op tegen de tijd en kosten die met zo'n onderzoek gepaard gaan.</p>

Fig. 16 Overzichtstabel Selectieadvies met kwaliteitseisen

Lijst afbeeldingen en tabellen

Fig. 1 Het onderzoeksgebied op de topografische kaart (rode cirkel). Het onderzoeksgebied op luchtfoto met geplande proefsleuven in rood

Fig. 2/3 Alle Sporen Kaart geprojecteerd op een recente luchtfoto. Bron CHS Zeeland, bewerking WAD

Fig. 4 De vorming van een kreekrug. Bron: Berendsen 1992 naar Bennema en Van der Meer 1952.

Fig. 5 Bodemkaart van Bennema & Van der Meer 1952; de gele en lichtbruine tinten geven kreekafzettingen, de donkerbruine en donkerbruin-groene tinten kom- of poelafzettingen. Het plangebied is blauw omkaderd., het onderzoeksgebied rood.

Fig. 6 Het onderzoeksgebied (donkerblauwe ovaal) op uitsnede van de Archeologische Beleidsadvieskaart Walcheren; lichtgroen betreft de historische kern, rood bekende archeologische vindplaatsen, grijs reeds onderzochte locaties waar geen vervolgonderzoek nodig is. De blauwe cirkels staan voor vondstlocaties/ vondstmeldingen.

Fig. 7 Het onderzoeksgebied (blauwe cirkel) met gegevens uit ARCHIS 3.

Fig. 8 Het onderzoeksgebied (blauwe cirkel) op kadastrale minuut 1832 en op huidige topo. Bron Kaart Cultuurhistorie Zeeland

Fig. 9 Coupe door kuil S1 in WP 3 (links, westprofiel) en WP 1 (rechts, zuidprofiel). In het zuidprofiel is ook de dikke bouwvoor zichtbaar, bestaande uit een recente en een oudere ploeglaag.

Fig. 10 Drone opname van WP 1 (WP 3 was nog niet aangelegd); noord is linksonder

Fig. 11 Drone opname van WP 2; noord is linksonder

Fig. 12 Overzichtskaat met alle sporen van de werkputten 1 en 3

Fig. 13 Overzichtskaat met alle sporen van de werkput 2

Fig. 14 Koperen riembeslag uit de bouwvoor van WP 3

Fig. 15 Overzichtstabel Waarderingscriteria en Parameters volgens KNA 4.1 (VS06) (waardering 1 = laag / 2 = midden / 3 = hoog)

Fig. 16 Overzichtstabel Selectieadvies met kwaliteitseisen

Literatuur

- Bennema J. & Van der Meer K., 1952, *De Bodemkartering van Nederland. Deel 12, Walcheren*. Wageningen, Stichting voor Bodemkartering.
- Bentham, A van, 2022, *Op zoek naar een ijzertijdnederzetting. Plangebied Serooskerke Oost Poortstraat - Kadetweg, gemeente Veere. Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven gevolgd door een Opgraving*, ADC rapport 5819, Amersfoort.
- Berendsen, H.J.A., 1997, *Landschappelijk Nederland*, Assen
- Boer, A. de, 2007, Noordorpseweg te Sint Laurens (gem. Middelburg). Een inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een karterend booronderzoek en een oppervlaktekartering, ADC-rapport 857, Amersfoort.
- Besuijen, G., 2020, *Serooskerke Vrouwenpolderseweg. Gemeente Veere. Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van verkennende boringen*, Artefact! rapport 412, Zaamslag.
- Dijkstra, J. & F.S. Zuidhoff (red.), 2011: *Kansen op de kwelder. Archeologisch onderzoek op Walcheren langs de N57*. ADC Monografie 10, Amersfoort.
- Goossens, T. en B. Meijlink, 2003, *Aanvullend Archeologisch Onderzoek in het tracé van de rijksweg N57 in Serooskerke-Noord, gemeente Veere*, ADC-rapport 161, Bunschoten.
- Meijlink, B.H.F.M., 2023, *Plan van Aanpak IVO-P Zandput natuurspeeltuin Serooskerke, PvA VESE_023_002*, Domburg
- Meijlink, B.H.F.M., 2023, *Programma van Eisen IVO-P Zandput natuurspeeltuin Serooskerke, PvE VESE_023_002*, Domburg
- Provinciaal Blad van Zeeland, nr. 8080, 2019. Besluit van gedeputeerde staten van Zeeland van 10 december 2019, kenmerk 19434306, houdende vaststelling regeling aanvullende richtlijnen voor archeologisch onderzoek in de provincie Zeeland 2019.
- Ras, J., 2011, *Inventariserend Veldonderzoek door middel van grondboringen (verkennende fase) Plangebied Oostkapelseweg 8-10, Serooskerke, Gemeente Veere*, SOB-Reserach rapport 1843-1102, Heinenoord.
- Schute, I.A., 1998, *Rijksweg 57 - Rondweg Serooskerke-Noord, Rijkswaterstaat Directie Zeeland; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie*, RAAP-rapport 384, Amsterdam
- Schute, I.A., 2000, *Rijksweg 57 - Rondweg Serooskerke-Noord, Rijkswaterstaat, Directie Zeeland, Een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-2)*, RAAP-rapport 487, Amsterdam.
- Wattenberghe, J., 2020, *Serooskerke Poortstraat – Kadetweg (VRE00G2483-3068, VRE00H1391). Gemeente Veere. Archeologisch Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek door middel van oppervlaktekartering, verkennende en karterende boringen*, Artefact rapport 524, Zaamslag.
- Zijverden, W.K. van; Zuidhoff, F.S., 2003, *Serooskerke Walcheren Inventariserend Veldonderzoek fase 1*, ADC-rapport 201, Bunschoten

BIJLAGEN

WP	VLAK	SPOOR	VULLING	SPOORTYPE	VORM	VULLINGTYPE	GRONDSOORT	BIJMENGSEL	KLEUR	INDICATOREN	DATERING	OPMERKING
1	1	1	1	Kuil	Ovaal		Klei, sterk zandig	Matig humeus	brgr gevlekt	Bst brok, HK, fe spijker, schelp	1600-1800	Diepe kuil, heterogene vulling, Bovenste vulling recenter
1	1	1	2	Kuil			Zand, zwak siltig		brgr gevlekt		1600-1800	Diepe kuil; Heterogene vulling; vnr 1
1	1	1	3	Kuil			Zand, zwak siltig		lgr gevlekt		1600-1800	Diepe kuil; Vnr 3
1	1	2	1	Greppel	Lineair		Klei, matig zandig	Matig humeus	grbr		(sub)Recent	
1	1	2	2	Greppel	Lineair		Klei, zwak zandig	Matig humeus	dgrbr		(sub)Recent	
1	1	3	1	Paalspoor	Rond		Klei, matig zandig		dgr		Recent	
1	1	4	1	Paalspoor	Rond		Klei, matig zandig		dgr		Recent	
1	1	5	1	Laag	Lineair	Natuurlijk	Klei, matig zandig		dbr	Bst spikkels, HK		Laagte in kreekafzettingen
1	1	5	2	Laag	Lineair	Natuurlijk	Klei, zwak zandig		grbr	Bst spikkels, HK		Laagte in kreekafzettingen
1	1	5	3	Laag	Lineair	Natuurlijk	Klei, zwak zandig		lgr			Laagte in kreekafzettingen
1	1	5	4	Laag	Lineair	Natuurlijk	Klei, matig zandig		dbrgr	Bst puin +		Laagte in kreekafzettingen
1	1	6	1	Greppel	Lineair		Zand, zwak siltig		lgrbr	Bst spikkels, HK	1600-1800	Vnr 2
1	1	6	2	Greppel	Lineair		Klei, matig siltig		dgrbr	Bst spikkels, vuil	1600-1800	
1	1	7	1	Paalspoor	Rond		Klei, matig zandig		dgr		Recent	plexiglas in vulling
1	1	999	1	Recent								
1	1	1000	1				Zand, matig siltig		lgebr			
1	1	1001	1	Bouwvoor	Onregelmatig		Zand, zwak siltig	Matig humeus	lgrbr	Bst spikkels, HK	17e/18e eeuw	Oude bouwvoor
1	1	1002	1	Bouwvoor			Zand, zwak siltig	Matig humeus	grbr		Recent	

Vondst	WP	Vlak	Spoor	Vulling	Verzamelwijze	Materiaaltype	Aantal	Gewicht_gr	Conservering	Materiaaltype_Specifiek	Beginperiode	Eindperiode	Opmerking
2	1	1	6	1	coupe	bot	1	141	slecht	groot zoogdier, schouderbladfragment met haksporen			
2	1	1	6	1	coupe	keramiek	6	117	matig	steengoed met glazuur	1800	1900	jeneverfles, 2 bodem, 4
2	1	1	6	1	coupe	keramiek	3	148	matig	roodbakkerd aardewerk	1700	1900	2 rand, 1 oor
2	1	1	6	1	coupe	bouwmateriaal keramisch	3	292	matig	dakpan			
2	1	1	6	1	coupe	bouwmateriaal keramisch	6	1317	matig	baksteen, fragmenten oude moppen	1300	1600	1 met glazuur van sintering
2	1	1	6	1	coupe	bouwmateriaal keramisch	3	1035	matig	baksteen, fragmenten ijsselsteen	1500	1700	
6	3	1	1	2	afwerking	keramiek	2	16	slecht	roodbakkerd aardewerk	1600	1900	1 rand van kom, 1 wand met rest slijversiering
4	3	1	1	3	coupe	keramiek	2	22	slecht	roodbakkerd aardewerk	1600	1900	1 rand van bord met rest slijversiering, 1 wand met buiten donkerbruin glazuur
4	3	1	1	3	coupe	keramiek	1	1	slecht	faience	1800	1900	1 wand
1	1	1	1	1	coupe	keramiek	1	1	slecht	witbakkerd aardewerk	1600	1800	1 wand
3	1	1	1	3	coupe	keramiek	1	3	slecht	roodbakkerd aardewerk	1600	1800	1 wand, licht glazuur met
5	3	1			aanleg vlak	metaal	1	6	matig	koperlegering, in gebogen houder met druppelvormige uiteinden. Hing oorspronkelijk aan riem.	1600	1700	

AFKORTINGENLIJST

Algemeen

<i>aav</i>	aanleg vlak
<i>afw</i>	afwerking
<i>inh</i>	inhoud
<i>sp</i>	spoor
<i>verz</i>	verzamelwijze
<i>vnr</i>	vondstnummer
<i>vul</i>	vulling
<i>wp</i>	werkput
<i>mv</i>	maaiveld

Vondstmateriaal/inclusies

<i>aw</i>	aardewerk
<i>bot</i>	bot
<i>bst</i>	baksteen
<i>bw</i>	bouwmateriaal
<i>hk</i>	houtschool
<i>ker</i>	keramiek
<i>ma</i>	monster algemeen
<i>met</i>	metaal
<i>nst</i>	natuursteen

<i>mn</i>	mangaan
<i>fo</i>	fosfaat
<i>sch</i>	schelp
<i>slk</i>	slak
<i>vst</i>	vuursteen
<i>Fe</i>	ijzer
<i>Ca</i>	kalk
<i>plt</i>	plantenresten

Sporen

<i>bv</i>	bouwvoor
<i>gr</i>	greppel
<i>kl</i>	kuil
<i>lg</i>	laag
<i>pg</i>	paalgat
<i>pgk</i>	paalgatkuil
<i>pk</i>	paalkuil
<i>rec</i>	recent

Vorm

<i>lin</i>	lineair
<i>onr</i>	onregelmatig
<i>o</i>	ovaal
<i>rh</i>	rechthoekig
<i>vk</i>	vierkant
<i>s</i>	scherp
<i>g</i>	geleidelijk

Lithologie/Textuur

<i>k</i>	klei
<i>s</i>	silt
<i>z</i>	zand
<i>V</i>	veen
<i>1-4</i>	licht-sterk

Kleur

<i>bl</i>	blauw	<i>gro</i>	groen	<i>l</i>	licht
<i>br</i>	bruin	<i>ro</i>	rood	<i>d</i>	donker
<i>ge</i>	geel	<i>wi</i>	wit		
<i>gr</i>	grijs	<i>zw</i>	zwart		
<i>or</i>	oranje				

Bodemhorizont

XXX	onbekend	MOER	gemoerneerd
BASV	Basisveen	PLEI	Pleistoceen dekzand
BV	bouwvoor	REC	Recente verstoring
HOLV	Hollandveen	WALC	Laagpakket van Walcheren
HOLVAAR	Veraard Hollandveen	WORM	Laagpakket van Wormer
KREEK	kreekvulling		

Aardewerk

<i>bg</i>	blauwgrijs aardewerk (Elmpt, Paffrath en aanverwante baksels)
<i>g</i>	grijs aardewerk
<i>kp</i>	kogelpot aardewerk
<i>pi</i>	pingsdorf aardewerk
<i>r</i>	rood aardewerk
<i>s</i>	steengoed
<i>wm</i>	wit Maaslands aardewerk

